

Vildtspor for Novicer

Jeg er blevet opfordret til at skrive en artikel om spor-arbejde. Det gør jeg naturligvis glad og gerne – om end at I alle skal vide, at nu mere man dyrker spor-arbejdet, nu mindre får man lyst til at "kloge" sig, man bliver ydmyg med årene og erfaringen.

Jeg er ikke selv Schweiss registerhundefører og derfor vil denne artikel ikke handle om eftersøgningsarbejde, men om arbejdet frem mod spor prøverne, da jeg er af den opfattelse at sporprøverne og eftersøgningsarbejdet er to usammenlignelige ting ! Det ene kan alle deltage på/i nemlig sporprøverne – det andet er KUN for specialisterne, dem som ikke bare har en god sporhund, men som også er specialister i hjortevildtets adfærd, aflæsning af anskudstedet, dygtige jægere osv.

Min erfaring er udelukkende erhvervet ved at føre egne opdrættede hunde, på spor prøver på alle niveauer i Danmark og senest i Sverige og Norge – for i denne gren er alle porte åbne, så tag for dig af alle de skønne muligheder Vildtspor arbejdet favner, **men** tro ikke at du har en eftersøgningshund fordi du har været på sporprøve – lad registerhundefører tage sig af den professionelle del, og så kan du og jeg jo godt konkurrere på sporprøverne J

Hunden

Ja lad os starte med hunden – hvilke hunde egner sig til spor arbejdet og hvordan finder man en sådan hund ?

En Spor-hund arbejder/benytter sig af samme anlæg som en god jagthund, og den gode jagthund var den man startede med at anvende til schweiss arbejdet tilbage i 1969. I dag tror mange at Register Schweisshund x Register schweisshund giver en hvalp med 200 positive eftersøgninger liggende i moderkagen – men så enkelt er tingene ikke, og det er farligt at avle på ekstremer uanset hvilke. Det har ofte den effekt at noget andet vigtigt går tabt. Så når du vælger en hund til Vildtspor arbejdet – så skal den have aner der har bevist deres evner som jagthund – det kan være på Vildtspor/schweiss eller på markprøver – hunde som har vist at de er gode vildt findere og besidder ro og koncentrationsevne.

Så har du en god jagthund – med vildtfinder instinktet i orden og en god portion vilje – så har du en hund, som vil og kan gå spor. Alt nyt skal naturligvis læres, men en sådan hund kan lærere at gå spor.

Når det så er sagt, så vil jeg lige nævne at jeg aldrig har mødt en retriever der ikke kunne trænes til at klarer anlægsprøven, som i Danmark er et 400m langt og mindst 3 timer gammelt spor, med 2 knæk. Så har du en Retriever, som måske ikke er så vild med markprøve arbejdet, så er dette måske den niche, som du og hunden kan få gode oplevelser med.

Vil man skridtet videre og nå åbenklasse niveau, som er et 400m langt og 20 timer gammelt spor, hvor der er opsøg af anskudssted, og en tilbage gang, ja så skal vi have fat i en god jagthund. Et åbenklasse spor kræver træning og en god jagthund med masser af vilje og selvstændighed.

Det sidste skridt i rækken er elite/championats sporene, her er vi i gang med at finde specialisten. Mine hunde arbejder sig alle op på åbenklasse niveau på markprøve og på Vildtspor – herfra vælger jeg så retning. At forsøge sig med at føre hund på Eliteniveau på både markprøve og spor – det er forbeholdt ganske få – jeg kender kun 2 hunde i Danmark der har 1.pr. på Elitespor og som er vinderplaceret på markprøve, og begge disse hunde hører fortiden til.

I virkeligheden er det at byde hundene det maksimale – den ene dag skal hunden lade sig dirigere, på lange afstande uden at tage distraktioner, udelukkende ved at være lydige og samarbejdsvillige – den næste dag skal hunden selvstændigt udrede 1000m spor uden hjælp fra din fører, det er to ting der konflikter. Jeg siger ikke at det ikke kan lade sig gøre – men det vil være lettere for både dig og hunden, at vælge retning ved åbenklasse niveau. For netop her viser de fleste hunde om de har mere anlæg for markprøve arbejdet end sporarbejdet, og så er det jo nærliggende at træffe et valg.

Hvilken hvalp i kullet ?

Ja nogen ynder at lave en masse test af hvalpene – jeg er en af dem – men jeg kigger ikke kun på testen, jeg ser hvalpen i en helhed, både i flokken, på slæbespor (3-4 gange) og på testen. Hvis du er uerfaren i at vælge hvalp i et kuld – så er du trods alt nået dertil, hvor du har valgt en opdrætter og forhåbentlig en du har tillid til – det bør de fleste hunde køb baseres på – hvorfor så ikke spørge ham/hende til råds? Er det en erfaren opdrætter, så lad opdrætteren vælge hvalpen ud til dig – der er ingen af de seriøse opdrættere, der er interesseret i at sælge dig en dårlig hund – de vil tværtimod gøre deres bedste for at finde præcis den hund der egner sig til dig – for det giver jo god reklame at du når langt på konkurrencerne. Det skal naturligvis være en opdrætter af gode jagthunde – jeg understreger lige, at det kan være både formel1 eller standard retriever – dette spørgsmål tager jeg slet ikke stilling til, og der findes opdrættere af begge typer, som laver gode jagthunde. Jeg vil syntes at det er en fordel om hvalpen er efter forældre dyr, der er vel meritede på mark og/eller Vildtspor prøver – alene af den årsag at det er dokumenteret at forældre dyrene dermed besidder de ønskede anlæg, og så kan man jo håbe at de er vider givet til hvalpene.

Jeg vil også være kritisk når jeg kigger hos opdrætteren, om hvalpene bliver godt præget og om de aktiveres med legetøj, skind, vildtløb eller klov, fasanvinger – kun fantasien sætter grænser og opdrættere skal have en god fantasi og dygtige til at stimulerer hvalpenes bytte drift.

Den 8 uger gamle hvalps træning !

Materialer: (Alt kan købes hos [Aktivt hundeliv](#))

Rådyr løb (forben eller bagben fra knæ/hase og ned til kloven)

Rådyr skind

kogt lever(svin, kalve eller rådyr) + vandet leveren er kogt i.

Blod

Sprøjteflaske

Man ringer til sin slagter (ikke ham i køber bøffer af) og spørger om man må få (vi bytter med lidt øl) noget **okse**blod (det skal være Frisk og det skal være fra Okse eller kød geder). Som regel får man af vide hvornår de slagter, og at man så kan komme den pågældende dag og på et bestemt tidspunkt og medbringende en spand. Når dyret så er tappet for blod - så stikker man armen ned i spanden og røre kraftigt, til der danner sig en lidt svampe lignende masse (de hvide blodlegemer) og denne masse trykker man blodet ud af, og smider væk. Det blod der nu er tilbage i spanden vil unglade at koagulerer. Hvis du kører hjem med blodet inden du rører i det så er det allerede koaguleret inden du når hjem....

Har du ikke mulighed for at hente blodet med det samme –så er der nogle slagtere der er flinke til at hælde noget salt i blodet og røre lidt i det – det gør så at blodet ikke koagulerer, og du kan så hente blodet senere !

Nu kører du hjem med blodet og sier det og hælder det i 1/4 liters portioner (vi gemmer 1/4 fløde kartoner) men det kan også være plastikbøtter der tåler frys. Fun saftevandsflasker er super, særligt hvis man har mange hunde, så er der til 2 spor i en flaske Fun !

Et løb og et Dyreskind. Dette kan I få hos en lokal jæger i sæsonen. Skindet skal tørres et lunt sted – uden anden bearbejdning. Jeg er absolut ikke tilhænger af salt eller Alun behandling af skind – det fjerner vildt lugten, som er den vi skal lærer hunden at elske, og skindet holder ikke bedre, om det er behandlet med Alun eller blot tørret. I øvrigt skal hundene lærer at ruske og lege med skindet, så skindene har alligevel en begrænset leve tid J og spar endelig ikke på dem – lad hunde ruske – de bliver IKKE hård mundet af det – så skulle jeg eje de største vildt knusere J

Et bredt halsbånd og en 8 meter lang linie.

Man kan købe specielt Vildtspor-udstyr, af læder som er pragtfuldt at arbejde med - men dyrt så det skal man ikke farer ud at købe, før end man ved om man virkelig VIL det her ! Om man vælger at hunden skal gå i halsbånd eller sele - ja det er nok mest en fører-beslutning.

Udstyret til spor arbejde er nærmest religion - nogle sværger til læderliner, andre til webbing og atter andre til de nye plastik liner - jeg bruger selv en af plastik og et halsbånd - men det er vist mest af vane - og så er plastik linene vedligeholdelses fri :-)

Planlægningen...

Som overskriften antyder - så er der meget planlægning omkring spor arbejdet og nu bedre man er til at planlægge, nu dygtigere sporhund får man - og det er FAKTA !!

Når du vil starte, så afsætter du 10 dage af i din kalender - ja gerne mere - men hvor der hver dag er tid til at lægge og gå spor med din hund.

Ikke at det tager lang tid - men det **skal** gøres hver dag i starten. Vi er nemlig nu i gang med at "kode" hundens hoved, ind på det at følge en fært og det tager 10-14 dage at lærer den ikke at lave et bredt søg, men et fremad gående søg ! Nogle hunde klarer indlærings opgaven på 5-6 dage andre er længere tid om det - derfor siger jeg 10-14 dage.

Bland en sprøjte flaske med halv blod og halv lever vand. Skær leveren i små tern og medbring dem i en lille pose eller bøsse.

Find et egnet areal at starte på - et stykke åbent højskov, en græsplæne der ligger lidt afsides (ikke for meget trafik på plænen).

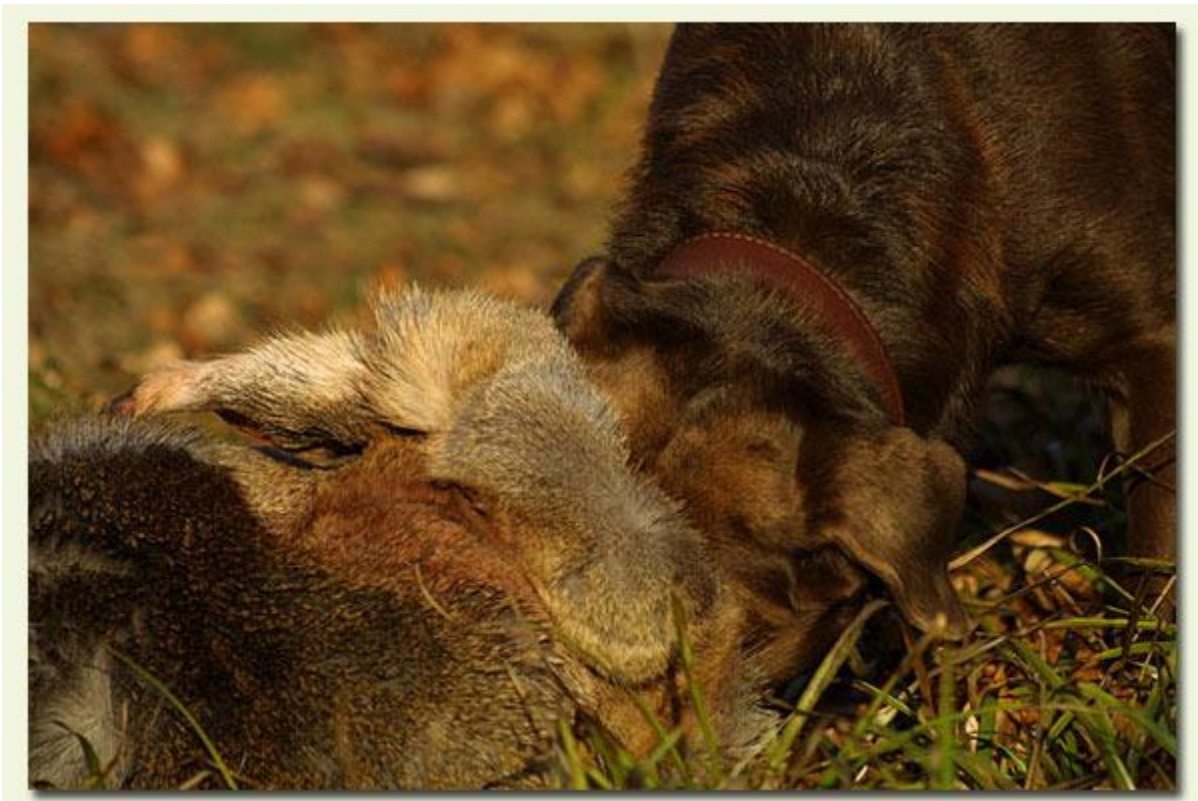
Placer dig således at du har **MED VIND** - dette er meget vigtigt ellers vil hvalpen arbejde med højnæse - hvilket jo ikke er det ønskede - ALTID "MED VIND" I OPSTART FASEN !

Vinden er dit vigtigste arbejdsredskab på sporet og den skal du vende dig til at arbejde med. Kontroller altid hvor vinden kommer fra inden opstart og hvis hunden går af sporet - så vil du hurtigt lærer hvilken stor betydning vinden har for hundens arbejde på sporet.

Marker start stedet enten med en pind eller en tøjklamme (ikke for hundens skyld, men for at du kan finde start stedet igen). Gå 3 skridt frem foran pinden og lav et anskuds-sted (tramp lidt med fødderne og dup noget blod ud med sprøjteflasken på ca. 15 x 15 cm. Læg et par lever tern i anskudsstedet. Nu går du i en lige linie frem i terrænet, mens du sprøjter en stribe blod ud ved siden af dig. Gå gerne ca 3-4 skridt mellem blod stribene, så der også er lidt ophold i "blodstrømmen". For hver 10m lægger du 2 tern lever.

Når du kommer ca 80 meter ud, lægges der en lille portion lever, sammen med løb/skindet, som belønning. I starten er et løb lettest for hvalpen at lege med. At lægge et spor på 80 meter virker måske langt for en lille 8 ugers hvalp – men du skal regne med at de første 25-30 meter går med at komme i gang, og så er der jo faktisk kun 45-50 meter at gå spor i – så du kan roligt lægge 80 meter spor.

Er din hund en voksen hund, der allerede har dannet sig en del erfaring i at bruge sin næse. Så er fremgangs måden faktisk den samme- blot at sporet bør være 100m.

Selve sporet

Det er svært at spå – specielt om fremtiden og jeg kan naturligvis ikke vide, hvordan præcis din hund starter en spor opgave. MEN jeg vil alligevel forsøge selvom hunde kan opfører sig meget forskelligt - så det bliver en meget generel beskrivelse.

Først skal du inde i dit hoved finde en kommando at arbejde med ! Hvis du skal bruge hunden til jagt, så vil du få brug for "søge" kommandoen når du skal arbejde i frit søg eller have hunden ud at drive. Så skal du finde en anden kommando til spor arbejdet. Jeg bruger "finde spor" sagt i et stille 3 stavelses ord.

Gå med hunden hen til marken i dens almindelige snor. Først når du kommer ud til stedet "klæder du hunden på" så den med tiden ved hvilken opgave den skal løse. Så vil du til gengæld mærke glæden når spor linen kommer frem.

Få hvalpen ned at sidde ca. 2 m. bag pinden, undlad at snakke ret meget med den. Det med at snakke med den gælder faktisk alt spor arbejde - sig så lidt som muligt, det hjælper hunden til at koncentreres sig, hvis man ikke snakker til den - præcis som med os mennesker.

Hvis din hvalp er 8 uger gammel og skal startes op så lader jeg altid mine hvalpe gå "fri spor" dvs. de arbejder uden line og halsbånd. Jeg sætter dem hen til anskudstedet ca. en armslængde fra og sætter mig ned på hug og holder hvalpen rolig ved min side - så rækker jeg hånden frem og piller lidt ved græs og blade i anskudstedet. Herefter slipper jeg hvalpen og lader den gå frem og snuse og undersøge stedet - den spiser hurtigt lever ternen og nogle hvalpe begynder så selv at følge færtens frem ad - andre skal have lidt hjælp. Hjælpen består i at jeg bevæger mig et skridt af gangen ud i sporet og hjælper på den måde hvalpen frem i sporet. Nogle hvalpe går jeg sammen med helt ud til sporslut på flere spor, andre fatter hurtigt opgaven og begynder selv at gå ud i sporet.

Når hvalpen går så hurtigt at jeg ikke længere kan følge med uden at jeg skal løbe - så starter jeg næste fase, som også er den jeg vil anbefale hvis du har en voksen hund der skal startes på sporet.

Igen går du med hvalpen/hunden i almindelig line frem til spor stedet. Giv den stille og roligt det brede halsbånd eller sele på, og den lange line på. Sørg for at den lange line ikke er filtret ind, men kan lægges bagud i en lige linie. Vend allerede nu hvalpen til at sidde roligt, men ikke hvis det kræver at I skal skændes om det, så lad den hellere stå op, og så bare hold i den - den skal nemlig ikke opleve opstarten som nogen ubehageligt.....

I starten skal du kun bruge ca. 3 meter af linen, dvs. ikke fuld line. Gå med hvalpen frem foran pinden og sæt dig på hug ved anskudstedet og kig på og pil lidt i området med hånden. Normalt vil hvalpen stå og snuse og slikke i anskuds stedet og det skal den have lov til alt det den vil, men hvis den bliver stående kan man selv gå et skridt ud af sporet og så vil hvalpen følge med - husk ikke at gå direkte i sporet, men lidt ved siden af, så du ikke får blod på støvlerne og så tramper det ud over hele terrænet og dermed forvirrer fært billedet !

De første spor vil I nærmest følges ad ud til enden af sporet og det vil gå langsomt. Det er fordi hvalpen jo ikke ved at sporet går fremad og at der ligger noget lækkert ude for enden. Når den har prøvet det nogle gange vil den begynde at gå frem, af sig selv og når du begynder at kunne give den ca. 5 meter line, så er det tid at øge længde og alder på sporet.

I starten skal den ikke have så meget line for den skal ikke kunne løbe til siderne, men skal guides let ud af sporet og ofte med dig gående lige ved siden af - men bare rolig det går stærkt og den finder hurtigt ud af at gå frem ad. Det er helt almindeligt at hunden "pendler" fra side til side over sporet, det gør den fordi den endnu er uerfaren - forlang ikke at den SKAL gå med næsen i sporet, lad stille og roligt hunden om at finde den rette rytme.

Ude i enden af sporet vil den spise den klump lever eller anden belønning, der ligger her og mens den gør det skal du være MEGET begejstret, for at den er nået ud til Bambi - bagefter leger I med løb/skindet sammen og lad hvalpen vinde legen, så den virkelig syntes at det er sjovt at nå ud i enden. Dette ritual er meget vigtigt og er det som afgør, med hvor stor glæde at hunden arbejder på sporet ! Vend dig til at tage tid på denne lege stund så du ved at du prioriterer den højt.

Min nu afdøde Bijou var så glad for skindet, at man kunne se hende logre vildt, mens hun går spor når hun er lige i nærheden af skindet - denne glæde er guld !!

Du vil ret hurtigt kunne se fremskridt og du skal også ret hurtigt øge sværhedsgraden på sporet (længden og tiden) – sporet skal begynde at bue i stedet for at gå lige ud og efter 10 spor kommer det første 45 graders knæk. Jeg bruger at veksle længden på sporet. Hver gang jeg præsenterer hunden for et nyt element på sporet, så er sporet et kort spor på bare 100 meter. Det gør at hunden ikke opfatter sporet, så slidsomt hvis den får problemer med det nye element på sporet.

Du skal allerede nu som fører af hunden være klar over at målet er, at hunden skal lære at løse sporet selvstændigt – jeg vil derfor anbefale dig at du blander dig, så lidt som muligt – undlad at pege i jorden og direkte vise hunden blod – brug i stedet din krop hvis du skal hjælpe hunden – drej dig i sporets retning – tag evt. et lille skridt i sporets retning – men lad hunden arbejde selvstændigt, med at afsøge området og finde tilbage til sporet, hvis den er kommet på afveje !

Det kan være svært at stå helt stille og intet sige til hunden – mens den knokler rundt og tilsyneladene søger alle andre steder end der hvor sporet går – men tro mig det lønner sig i længden. Det du træner her har hvalpen øvet sig på siden den blev født, og skulle finde en die vorte første gang – og alle hvalpe bliver jo hurtige til at finde die i løbet af de først uger. Sådan er det også med Vildtspor arbejdet. Vær aldrig bange for at give hunden tid, og får man lavet noget der er for svært så hjælp hunden så diskret som muligt, og læg så et let spor næste gang – så hunden får selvtilliden på plads igen.

Vildtspor arbejdet er den sundeste motion, du kan give en hvalp, det belaster ikke knoglerne, men træner koncentration, udholdenhed og vedholdenhed - noget alle hunde har gavn af - specielt jagthundene.

Vildtspor prøverne:

Jeg vil ikke gå i detaljer om de enkelte prøver. Blot komme med lidt fakta. Der er ingen alders begrænsning for hunden på anlægsprøven – du må stille hvalpen når den er klar til prøven og vi har set hvalpe på 12 uger gå til 1.pr. på en anlægsprøve – om det er et mål i sig selv skal jeg undlade at komme ind på – men det skader ikke hunden hvis man træner uden at presse hunden. Alting med måde.

Du skal have en 1.pr. på 400m/3 timers spor for at kunne starte hunden på 400m/20 timers spor. Når du har opnået en 1.pr. på 400m/20 timer spor – kan du søge optagelse i Schweiss registret, og du er nu kvalificeret til at prøve kræfter med elite spor på 1000m/20 og 40 timer.

Prøverne annonceres i Retrieveren og på DKK's hjemmeside, hvor man også kan hente prøvereglerne og anmeldelsesblanketter til prøverne.

Der findes to gode bøger på markedet om Vildtspor arbejdet – den ene er Torben Bakholt's bog "Vildtsporhunden" – den anden er Niels Søndergårds bog "At arbejde med Vildtsporhunde".

Det blev en lang artikel – sikkert spredt over flere blade, håber at den vil sætte gang i flere Retrievere – en lille provokation kunne jo være at jeg f.eks. i min tid med Vildtsporarbejdet (1995) kun har set 1 golden Retriever, 2 Nova Scottia Duck Tolling Retrievere, mange Chesa Peak's, ingen flat coat's og ingen Curly coat's – så ud af busken med jer og lad os bevise at der er en årsag til at vi er Danmarks største special klub for jagthunde og at vi naturligvis har racer der mestre alle discipliner !

Rigtig god fornøjelse

Pernille Lillevang.

